

.....
kod ucznia

Małopolski Konkurs Chemiczny dla Gimnazjalistów

Etap II (rejonowy)

07 stycznia 2010 roku

Wypełnia rejonowa komisja konkursowa

Zadanie	1.	2.	3.	4.	5.	Suma
Liczba punktów						

Poniżej podano treść pięciu zadań, za rozwiązanie których możesz uzyskać 60 punktów. Rozwiązania i odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu. Pamiętaj, aby opisując obserwacje w doświadczeniach nie zastępować ich wnioskami. Rozwiązując zadania rachunkowe pamiętaj o przedstawieniu toku rozumowania. Wykonując obliczenia nie zapominaj o jednostkach. W trakcie konkursu możesz korzystać wyłącznie z tablic dołączonych do zestawu zadań i kalkulatora. Nie używaj korektora. Jeżeli się pomylisz i nie chcesz, aby jakaś część rozwiązania została uznana za odpowiedź, wyraźnie ją przekreśl. Pisz czytelnie. Używaj długopisu lub pióra. Rozwiązania zadań zapisane ołówkiem nie będą oceniane. Zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.

Życzymy powodzenia w rozwiązywaniu zadań.

Autor zadań i organizatorzy konkursu.

Czas pracy: 120 minut

Zadanie 1. (10 pkt)

W celu zbadania właściwości magnezu i miedzi wykonano osiem doświadczeń. Płytki wykonane z obu metali wprowadzane były (każda z osobna) do: gorącej wody, gorącego stężonego roztworu kwasu siarkowego(VI), rozcieńczonego kwasu solnego i roztworu azotanu(V) niklu(II).

Niektóre obserwacje z czterech doświadczeń przedstawiono w tabelce poniżej.

I. Uzupełnij tabelkę wpisując w czwartej kolumnie nazwy lub symbole metali, których użyto do doświadczeń.

Numer doświadczenia	Odczynnik wykorzystany w doświadczeniu	Obserwacje	Nazwa lub symbol metalu
1	gorąca woda	wydzielił się bezbarwny, bezwonny gaz	
2	gorący stężony roztwór kwasu siarkowego(VI)	roztwór zmienił barwę	
3	rozcieńczony kwas solny	wydzielił się bezwonny, bezbarwny gaz	
4	wodny roztwór azotanu(V) niklu(II)	masa płytki zmieniła się	

II. Zapisz równania cząsteczkowe reakcji, które zaszły podczas doświadczeń 1- 4 i odpowiadają za opisane powyżej obserwacje.

Doświadczenie 1 .....

Doświadczenie 2 .....

Doświadczenie 3 .....

Doświadczenie 4 .....

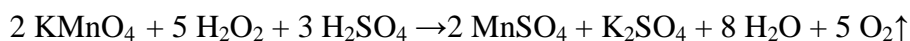
III. Zapisz równania jonowe skrócone reakcji, które przebiegały podczas doświadczeń: 3 i 4.

Doświadczenie 3 .....

Doświadczenie 4 .....

Zadanie 2. (8 pkt)

Roztwory wodne związku manganu o wzorze KMnO_4 i nadtlenku wodoru stosowane są w medycynie jako środki odkażające. Jednakże mieszanina otrzymana z wyżej wymienionych roztworów szybko traci właściwości odkażające, ponieważ pomiędzy związkami chemicznymi zawartymi w roztworach zachodzi proces redukcji i utlenienia. Przebieg reakcji zależy od środowiska. W środowisku o odczynie kwasowym reakcja zachodzi zgodnie z zapisanym poniżej równaniem:

I. Zapisz w tabelce stopnie utlenienia:

- a) manganu w związkach chemicznych: KMnO_4 i MnSO_4
b) tlenu w substancjach: H_2O_2 , H_2O , i O_2

	stopień utlenienia manganu		stopień utlenienia tlenu
KMnO_4		H_2O_2	
MnSO_4		H_2O	
		O_2	

II. Zapisz wzory reagentów, które w zapisanej powyżej reakcji pełnią rolę utleniacza lub reduktora:

utleniacz ..... reductor .....

III. W reakcji KMnO_4 z nadtlenkiem wodoru (przebiegającej w obecności kwasu siarkowego(VI) zgodnie z zapisanym wyżej równaniem reakcji) otrzymano $2,0 \text{ dm}^3$ tlenu (odmierzonego w warunkach normalnych). Oblicz masę KMnO_4 zużytego w tej reakcji.

Zadanie 3. (16 pkt)

I. Korzystając z podanych poniżej informacji ustal, jakie węglowodory ukryto pod literami **A, D, E, G i L**. Przy ustalaniu wzorów węglowodorów **A, E, L** przedstaw odpowiednie obliczenia lub tok rozumowania. Wzory **strukturalne** i nazwy węglowodorów wpisz do tabelki. Pamiętaj, aby wzór strukturalny węglowodoru **D** zawierał informację o rodzaju izomerii odpowiadającej temu węglowodorowi.

- W wyniku całkowitego spalania 1 mola węglowodoru **A** otrzymano 89,60 dm³ dwutlenku węgla (objętość zmierzono w warunkach normalnych) i 3,01•10²⁴ cząsteczek wody. Łańcuch węglowy węglowodoru **A** nie posiada rozgałęzień.
- Węglowodór **D** jest izomerem trans, a jego cząsteczka zawiera tyle samo atomów węgla i wodoru co cząsteczka 2-metylopropenu.
- Gęstość (zmierzona w warunkach normalnych) węglowodoru **E** jest równa 1,16 g/dm³.
- W wyniku reakcji przyłączania wody do węglowodoru **G** powstaje propan-2-ol.
- Jedna cząsteczka węglowodoru **L** ma masę równą 2,66•10⁻²³ grama.

Węglowódor	Wzór strukturalny	Nazwa
A		
D		
E		
G		
L		

II. Zapisz, stosując wzory półstrukturalne związków organicznych równanie reakcji przebiegającej według schematu:

wiedząc, że:

- dwa reagenty są węglowodorami spośród **A, D, E, G, L**.
- jeden z reagentów to substancja nieorganiczna.

III. Reakcję chloru z niektórymi węglowodorami można zakwalifikować jako przyłączenie (addycję). Wśród węglowodorów **A, D, E, G, L** wskaż te, które spełniają ten warunek. Podaj ich oznaczenia literowe.

.....

Zadanie 4 (13 pkt)

W trzech nieopisanych probówkach w nieznanej kolejności znajdują się próbki (o niewielkiej masie) trzech związków chemicznych o stałym stanie skupienia: siarczanu(VI) potasu, siarczanu(VI) magnezu, siarczanu(VI) ołowiu(II).

W celu ich identyfikacji możesz użyć **dwóch odczynników** spośród tych, których nazwy wymieniono w poniższej ramce.

Nie dysponujesz dodatkowym szkłem i sprzętem laboratoryjnym.

woda, roztwór azotanu(V) baru, roztwór chlorku wapnia, roztwór węglanu sodu

I. Zaprojektuj doświadczenia pozwalające ustalić zawartość poszczególnych probówek. W tym celu wykonaj polecenia zapisane punktach 1-3

1. Wybierz z ramki dwa odczynniki, których użyjesz do wykonania doświadczeń. Odczynniki wymień w takiej kolejności, w jakiej wykorzystasz je w doświadczeniu.

odczynnik A .....odczynnik B .....

2. Doświadczenia z użyciem odczynnika A.

a) Opisz (słownie) sposób wykonania doświadczeń.

b) Zapisz obserwacje towarzyszące przebiegowi doświadczeń, lub zaznacz, że nie zaobserwowano zmian.

c) Sformułuj wnioski łączące obserwacje (lub ich brak) z poszczególnymi substancjami.

3. Doświadczenia z użyciem odczynnika B.

a) Opisz (słownie) sposób wykonania doświadczeń.

b) Zapisz obserwacje towarzyszące przebiegowi doświadczeń, lub zaznacz, że nie zaobserwowano zmian.

c) Sformułuj wnioski łączące obserwacje (lub ich brak) z identyfikowanymi w doświadczeniach z odczynnikami B substancjami.

II. Zapisz w formie cząsteczkowej i jonowej skróconej równanie (równania) reakcji, która zajdzie (które zajdą) podczas wykonywania doświadczeń z odczynnikami B.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (13 pkt)

Związek chemiczny oznaczony w tym zadaniu literą **A** jest głównym składnikiem wapieni.

Próbkę związku chemicznego **A** ogrzano do temperatury 900°C. W wyniku termicznego rozkładu powstały dwa związki chemiczne oznaczone dalej w tym zadaniu literami **B** i **D**.

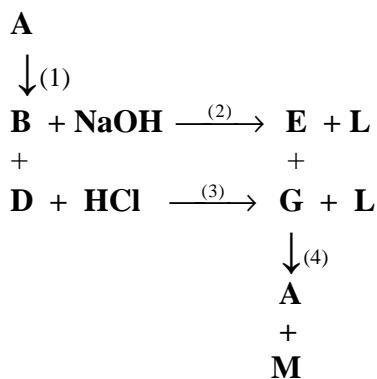
- Masa otrzymanego związku chemicznego **B** wynosiła 3,3 grama. Po wprowadzeniu związku **B** do wodnego roztworu wodorotlenku sodu zaszła reakcja i otrzymano wodny roztwór związku chemicznego oznaczonego w tym zadaniu literą **E**.
- Związek **D** (otrzymany w procesie termicznego rozkładu próbki **A**) roztworzono w kwasie solnym. Po rozтворzeniu związku **D** w kwasie solnym otrzymano 200 cm³ roztworu związku chemicznego **G**.

Korzystając z powyższych informacji:

I. Zapisz wzór i nazwę związku chemicznego **A**:

wzór: ..... nazwa: .....

II. Zapisz równania cząsteczkowe reakcji przedstawionych na chemografie:

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

III. Oblicz masę substancji A, która uległa rozkładowi termicznemu.

IV. Oblicz stężenie molowe roztworu substancji G.

brudnopis